

POSTANOWIENIE

Dnia 12 grudnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Dobrowolski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Aleksander Stępkowski

SSN Grzegorz Żmij

w sprawie z protestu wyborczego Z. P.

przeciwko ważności wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na 15 października 2023 r.,

przy udziale Prokuratora Generalnego oraz Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 12 grudnia 2023 r.,

pozostawia protest bez dalszego biegu.

s.h.

UZASADNIENIE

Pismem z 25 października 2023 r. (data stempla pocztowego) Z. P. złożył protest przeciwko ważności wyborów do Sejmu i Senatu zarządzonych na dzień 15 października 2023 r.

W uzasadnieniu protestu wniósł o unieważnienie wyborów, a następnie ponowne ich przeprowadzenie z uwzględnieniem możliwości kandydowania kandydatom indywidualnym na posłów. Wnoszący protest wskazał, że nie mógł zagłosować na kandydata indywidualnego na posła, gdyż Okręgowa Komisja

Wyborcza w Z. odmówiła rejestracji jego zgłoszenia i odmówiła zamieszczenia go na liście kandydatów na posłów w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniu 15 października 2023 r. jako indywidualnego kandydata na posła.

W dniu 30 października 2023 r. wpłynęło do Sądu Najwyższego drugie pismo Z. P., nadane pocztą 25 października 2023 r., zatytułowane protest wyborczy. Zostało ono zarejestrowane pod sygn. I NSW 1002/23. Z treści tego pisma wynika, że wnoszący protest składa zarzut „braku obwieszczeń o powołaniu obwodowych komisji wyborczych. Niedopuszczenie do udziału w głosowaniu z uwagi na fakt istnienia podpisu na liście wyborczej”. Jednocześnie wniósł o unieważnienie wyborów do Sejmu i Senatu RP. Jako dowód na przestępstwo przeciwko wyborom i na naruszenie przepisów Kodeksu wyborczego Wnoszący protest załączył: „zarzuty wyborców do organizacji i przeprowadzenia wyborów do Sejmu i Senatu wyznaczonych na 15.10.2023” i „notatka męża zaufania z obserwacji wyborów w Komisji nr [...] w M. w dniu 15.10.2023”.

Postanowieniem Sądu Najwyższego z 21 listopada 2023 r. połączono sprawę o sygn. akt I NSW 1002/23 ze sprawą o sygn. akt I NSW 921/23, celem łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia pod sygn. akt I NSW 921/23.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 242 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 2408, dalej: „k.wyb.”), Sąd Najwyższy rozpatruje protest w składzie 3 sędziów w postępowaniu nieprocesowym i wydaje, w formie postanowienia, opinię w sprawie protestu. Powyższe przepisy znajdują zastosowanie również w przypadku wniesienia protestu przeciwko ważności wyborów do Senatu (art. 258 k.wyb.).

Protest przeciwko ważności wyborów może być wniesiony do Sądu Najwyższego z powodu dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów lub naruszenia przepisów Kodeksu wyborczego dotyczących głosowania, ustalenia wyników

głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów (art. 82 § 1 k.wyb.).

Zgodnie z art. 241 § 3 k.wyb., wnoszący protest powinien sformułować zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty. Z treści tego przepisu wynika, że osoba wnosząca protest jest zobowiązana do wykazania wpływu wystąpienia naruszeń na wynik wyborów. Sąd Najwyższy pozostawia natomiast bez dalszego biegu protest wniesiony przez osobę do tego nieuprawnioną lub niespełniającą wymogów formalnych, tj. niezawierający zarzutów, które zgodnie z art. 82 § 1 k.wyb., mogą być podstawą kwestionowania ważności wyborów oraz w którym nie przedstawiono lub nie wskazano dowodów, na których zarzuty te byłyby oparte (art. 243 § 1 k.wyb.).

W ocenie Sądu Najwyższego przedstawione w protestach zarzuty nie wypełniają przesłanek protestu wyborczego.

Zgodnie z art. 100 ust. 3 Konstytucji RP zasady i tryb zgłaszania kandydatów i przeprowadzania wyborów oraz warunki ważności wyborów określa ustawa. Tym aktem prawnym jest Kodeks wyborczy. Zgodnie z art. 204 § 1 k.wyb. prawo zgłaszania kandydatów na posłów przysługuje komitetowi wyborczemu partii politycznej, koalicyjnemu komitetowi wyborczemu oraz komitetowi wyborczemu wyborców. Zgodnie natomiast z art. 211 § 2 k.wyb. liczba kandydatów na liście nie może być mniejsza niż liczba posłów wybieranych w danym okręgu wyborczym i większa niż dwukrotność liczby posłów wybieranych w danym okręgu wyborczym. Należy przy tym zauważyć, że liczba posłów wybieranych w najmniejszym okręgu wyborczym wynosi 7. Zatem listy kandydatów na posłów w wyborach zarządzonych na dzień 15 października 2023 r. mogły zgłaszać wyłącznie komitety wyborcze, których zawiadomienia przyjęła (lub przyjmie w ustawowym terminie) Państwowa Komisja Wyborcza, a zgłoszenia musiały spełniać wymogi określone w Kodeksie wyborczym.

Sąd Najwyższy stwierdza zatem, że przedstawiony w proteście zarzut braku kandydata na którego wnoszący protest chciałby zagłosować nie dotyczy przesłanek, o których mowa w art. 82 § 1 k.wyb., na podstawie którego możliwe jest wniesienie protestu wyborczego, lecz *de facto* kwestionowane są obowiązujące od przeszło 30 lat przepisy o randze ustawowej, dotyczące zgłaszania list kandydatów

na posłów. Zauważyć przy tym należy, że każdej ustawie przysługuje domniemanie zgodności z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej.

Mając powyższe na uwadze, protest powinien zostać pozostawiony bez dalszego biegu w trybie art. 243 § 1 k.wyb. z uwagi na niesformułowanie w nim zarzutów, które nawiązywałyby do określonych w art. 82 § 1 k.wyb. podstaw jego wniesienia, tj. z powodu niespełnienia ustawowego wymogu, polegającego na konieczności wskazania, że zarzucane naruszenia prawa miały wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów.

Podobną ocenę należy wyrazić w stosunku do pozostałych zarzutów, w szczególności zawartych w drugim piśmie, jakie złożył skarżący.

Ponadto jak wynika z art. 82 § 3 k.wyb. protest przeciwko ważności wyborów w okręgu wyborczym lub przeciwko wyborowi posła lub senatora może wnieść wyborca, którego nazwisko w dniu wyborów było umieszczone w spisie wyborców w jednym z obwodów głosowania na obszarze danego okręgu wyborczego. Na podstawie art. 82 § 5 k.wyb. prawo to przysługuje również przewodniczącemu właściwej komisji wyborczej i pełnomocnikowi wyborczemu. Tymczasem wnoszący protest wyborczy nie wskazał jednak czy jest wyborcą uprawnionym do kwestionowania ważności wyborów przeprowadzonych w dniu 15 października 2023 r. na tej podstawie. Z załączonej notatki wynika, iż to nie skarżący był pozbawiony prawa do oddania głosu, a J. H., a zarzut ten w imieniu wyborcy zgłosiła jej rodzina.

Przepisy kodeksu wyborczego nie przewidują złożenia wniosku przez przedstawiciela wyborcy lub bliskich z rodziny. To wyborca którego nazwisko było umieszczone w spisie wyborców składa protest. Dlatego też w opinii Sądu Najwyższego niniejszy protest powinien pozostać bez rozpatrzenia z powodu braków formalnych.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Najwyższy na podstawie art. 243 § 1 k.wyb. orzekł jak w sentencji.

s.h.

(r.g.)

